

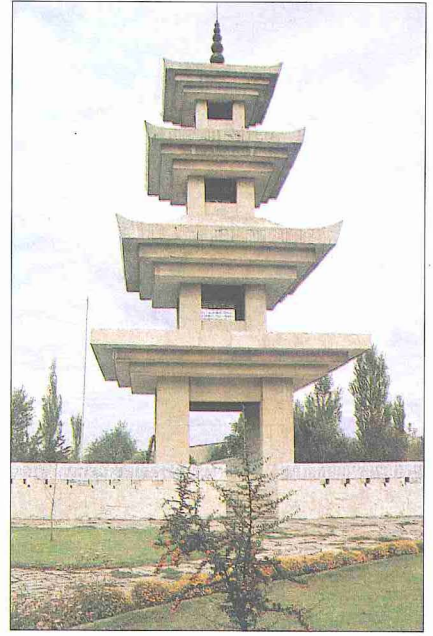
rımsal üretim arasında ikinci sırada gelen arpa ise pirinci çok geriden olmak üzere izler. İpek ve tütün sadece ihracata yönelik olarak üretilir. Güney Kore'nin dış ticaretinde en önemli yeri Amerika Birleşik Devletleri (ihracatın % 40'ı, ithalatın % 20'si) ve Japonya alır. Güney Kore'nin ticaret yaptığı İslâm ülkeleri arasında en başta Suudi Arabistan ve Malezya gelir. İhracatı 168,3 milyar dolar (2001 tah.), ithalatı ise 152,3 milyar dolardır (2001 tah.).

Koreliler kökleri Doğu Sibirya'daki Tunguzlar'a dayanan, Moğollar'ın akrabası bir Ural-Alтай halkıdır. Kore tarihinin ilk belgeleri milâttan önce XII. yüzyıla uzanır. Bu dönem, efsanevi önder Çinli Kija'nın Pyongyang'da bir koloni kurmasıyla başlar. Bu koloninin Kore'ye getirdiği Çin etkisi devamlı olmuş ve milâttan önce 100 yılı dolaylarında kurulan Lolang Çin kolonisinin bütün yarımada'yı kapsayan geniş kültürel etkisiyle birleşerek daha da yaygınlaşmıştır. Milâttan sonra I. yüzyılda Yalu nehrinin kuzey kesiminde Kore kökenli ilk devlet olan Kogurya Krallığı kuruldu ve gittikçe güçlenerek IV. yüzyılda Lolang'ı da sınırlarına kattı. Güneyde Paekche ve Silla krallıklarının kurulmasıyla bu üç devlet arasında rekabet başladı; Çin'in de desteğiyle Silla Krallığı mücadeleden galip çıkarak Kogurya ve Paekche topraklarını ele geçirip bütün yarımada'yı bir tek yönetim altında birleştirdi. Ekonomi ve ticaret açısından yarımada'yı en parlak günlerini yaşatan Silla Krallığı dönemi (668- 892), Kore'de yine Çin etkisinin görüldüğü, kültür ve sanatta hızla geliştiği bir süreç olmuştur; IV. yüzyılda ülkeye giren Budizm'in yaygınlık kazanması da bu yıllara rastlar. Hânedan taht kavgaları yüzünden zayıf düşünce Wang Kon adlı bir derebeyi Koryo Krallığı'nı kurdu (936-1392). Bu devlet zamanında edebiyat gelişti ve Budizm önem kazandı; ancak daha sonraları Konfüçyanizm'in yayılmasıyla ikinci plana düştü. Koryo Devleti 1231'de Moğol istilâsına maruz kaldı; bir buçuk asırdan uzun bir süre Kubilay Han'ın Çin'de kurduğu Yuan hânedanının boyunduruğu altında yaşadı. 1392 yılında, Çin'den Moğollar'ı atan (1368) Ming hânedanının yardımıyla Yi (Li) Song Ge adında bir general yönetimi ele geçirerek Kore'nin son üniter devleti olan Yi hânedanını (Choson hânedanı) kurdu (1392-1910).

Yililer Seul'ü başşehir yaptılar ve Budizm yerine Konfüçyanizm'i resmî din haline getirdiler. Yi hânedanı 1498 yılında

başlayan çeşitli ayaklanmaları sert bir şekilde bastırdı. 1592'de Japonlar ülkeye saldırdıysa da Çinliler'in yardımıyla geri püskürtüldüler; ancak 1597'de ülkenin birçok yerini ele geçirdiler. XVI. yüzyılın sonlarında Tunguzlar'la birleşerek Çin'in kuzeyinde bir devlet kuran Mançular, 1627-1637 yılları arasında devamlı surette Kore'ye saldırarak sonunda Yi hânedanını ağır şartlar içeren bir antlaşmayla kendilerine bağladılar. 1644'te de iç karışıklıklar sebebiyle yardıma çağrıldıkları Çin'e girerek Çing hânedanını kurdular (1644-1840); böylece Kore Çin'i metbû tanımış oldu. XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Kore'de yeni bir yapılanma görüldü. Siyaset, ticaret ve vergilendirme alanlarında reformlar yapıldı. Fakat Kral Yongjo'nun (1724-1776) başarılı yönetiminin sonradan gelen haleflerinin taht mücadelesi ve zayıf otoriteleri Kore Devleti'nin gücünü azalttı. 1864 yılında tahta çıkan Kjong çocuk yaşta olduğundan ülke kral nâibi Devon tarafından yönetildi. Bu dönemde dışarıya karşı tam bir tecrit politikası izlenip baskılara direnilirken içerde bir dizi reform gerçekleştirildi. Ancak 1876'da Japonya'nın baskısına dayanamayan hükümet Japonlar'ın hazırladığı ticarî bir antlaşmayı imzalamak zorunda kaldı; bunu dengelemek için de 1880'lerde Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ülkelerine ticarî imtiyazlar tanıdı. Japon-Çin savaşı (1894-1895) Çin'in Kore üzerindeki etkisini tamamen ortadan kaldırdı. Bu savaş ve arkasından yine Japonlar'ın galip çıktıkları Japon-Rus savaşı (1904-1905), Japonya'nın Kore'deki etkisini kuvvetlendirmesine ve burayı 1905'te koruması altına almasına, 1910'da da sömürgeleştirmesine yol açtı.

II. Dünya Savaşı'ndan mağlûp çıkan Japonya'nın Kore'den çekilmesinin ardından yarımada'nın ortasından geçen 38. kuzey paralelinin kuzeyine Sovyet, güneyine Amerikan birlikleri yerleşti (1945); daha sonra da güneyde liberal Kore Cumhuriyeti, kuzeyde komünist Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti kuruldu (1948). Ardından her iki devlet kendi menfaatleri doğrultusunda ülkeyi birleştirmek için mücadeleye başladı. 1950'de Kuzey Kore, Güney Kore'ye saldırarak bu mücadeleyi silâh zoruyla kazanmaya çalıştı. Fakat Kuzey Kore'nin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin ateşkes çağrısına uymaması üzerine Amerika Birleşik Devletleri'nin önderliğinde oluşturulan, Türkiye'nin de takviyeli bir tugayla katıldığı koalisyon

Kore Anıtı - Ankara

güçleri Güney Kore'nin yanında savaşa girdi ve üç yıl sonra Kuzey Kore birliklerinin 38. paralelin kuzeyine çekilmesini sağladı. Ardından ülkeyi birleştirme çabaları yine görüşmeler yoluyla sürdürüldüyse de bir sonuç alınamadı ve 1991 yılında her iki devlet ayrı ayrı Birleşmiş Milletler'e üye kabul edildi. Birleşme arzusu bugün de canlı tutulmakta, fakat taraflar arasında zaman zaman balıkçıların karasularını ihlâl etmesi gibi sebeplerle küçük çapta silâhlı çatışmaların yaşandığı görülmektedir.

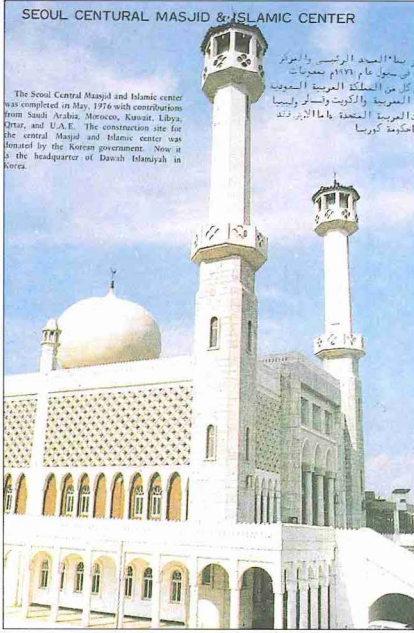
BİBLİYOGRAFYA :

Eberhard, *Uzak Doğu Tarihi*, s. 248-254; *Sourcebook of Korean Civilization* (ed. P. H. Lee), New York 1996; W. E. Skillend, "Korea Today", *As.Af.*, LXII/1 (1975), s. 9-22; E. W. Wagner, "Kore", *EAm.*, XVI, 528; M. Robinson, "Kore", *Encyclopedia of Asian History*, New York 1988, II, 334-343; Chong-sik Lee, "Korea, Republic of", *a.e.*, II, 349-351.

RIZA KURTULUŞ

Ülkede İslâmiyet. Müslümanların Doğu Asya'ya deniz yoluyla yaptıkları ticarî seyahatlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan Kore ile İslâm dünyası arasındaki kültürel ilişkinin VII. yüzyılın ortalarında başladığı görülür. Kesin tarihi bilinmeyen ilk temaslar bu yüzyılda Kore'de Silla, Çin'de T'ang hânedanları hüküm sürerken ticaret amacıyla Çin'e gelen Arap ve İranlı

Seul Merkez Camii ve İslâm Merkezi

müslümanların muhtemelen orada tanıştıkları Koreli tacirlerle birlikte Kore'ye de gitmeleriyle başlamıştır. Böylece sağlanan ilk temasın ardından İslâm dünyasına Kore'nin tanıtılması ve hakkında bilgi verilmesi müslüman coğrafyacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede en eski kayıt İbn Hurdâzbih'in 232 (846-47) yılında kaleme aldığı sanılan *Kitâbü'l-Mesâlik ve'l-memâlik* adlı eserinde yer almakta ve müellif Sila (Silla Krallığı) ismiyle bahsettiği Kore'nin zengin altın madenlerine sahip olduğunu söylemektedir. O yıllara ait bir başka kayıt ise Süleyman et-Tâcir adlı bir tüccarın 237 (851) yılında yazdığı seyahat günlüğü niteliğindeki *Aḥbârü's-Şîn ve'l-Hind* adlı eserinde bulunmaktadır; o da Kore'yi Sila diye adlandırmıştır. İbn Rüste, Mes'ûdî, Mutahhar b. Tâhir el-Makdisî, Şerîf el-İdrîsî, Zekeriyâ el-Kazvînî gibi coğrafyacılar da bölgeyle ilgili çeşitli bilgiler vermişlerdir. Müslümanlarla olan ilişkilere değinen ilk resmî kayıtlar ise Koryo hânedanının kroniklerinde bulunmakta ve 1024'te Râzî adında birinin yönetimindeki 100 kişiden fazla Tashi (Arap) tüccarının Kore'ye geldiğinden bahsetmektedir.

1231 yılında Kore'yi kontrolleri altına alan Moğollar'ın yanında idarî kadrolarda görev yapan müslümanlar da Kore'ye geldiler; hatta buraya sefer düzenleyen

Moğol Kumandanı Sartai'nin de Türk asıllı bir müslüman olduğu sanılmaktadır. Bu müslüman memurlar siyasî alanda büyük nüfuz ve imtiyaz sahibi idiler. O sıralarda müslüman muhacir ve tüccarlar da ülkenin birçok yerinde yerleşmişlerdi; özellikle Kore kaynakları bu konuda çeşitli bilgiler vermektedir. Koryo hânedanının yerini alan Choson hânedanı zamanında da önceleri müslümanların statüleri fazla değişmedi; siyasî alanda kazandıkları bazı imtiyazlar ve sarayda yapılan yılbaşı, cülûs ve kutlama törenlerine zaman zaman çağrılmaları XV. yüzyılın ortalarına kadar devam etti. Ancak bu tarihten sonra izlenen asimilasyon politikası sonucu 150 yıl boyunca muhafaza ettikleri ibadetlerini, geleneklerini ve kendilerine has kıyafetlerini kaybetmeye başladılar. Çin'de iktidara gelen Ming hânedanının da etkisiyle alınan sert tedbirler zamanla müslümanların varlığını tamamen ortadan kaldırdı. Müslümanlar Kore'de var oldukları bu dönemde dinî değerlerinin yanında kültürel ve geleneksel değerlerini de korumuşlar ve bunlardan Kore toplumunu da faydalandırmışlardı. Meselâ Choson kroniklerine göre kamerî takvim sistemi Kore'de yaygınlıkla kullanılıyordu. Bazı astronomi ve meteoroloji cihazlarının geliştirilmesinde de Koreliler doğrudan veya dolaylı olarak İslâm bilim ve teknolojisinden etkileneşmişlerdi.

Kore'de İslâmiyet, uzun süren bir kesintinin ardından XIX. yüzyılın sonlarında Osmanlı Sultanı II. Abdülhamid'in panislâmist politikasıyla yeniden başladı. II. Abdülhamid'in bu politika gereği çeşitli ülkelere gönderilmek üzere seçtiği âlimler ve hocalardan bazıları Kore'ye geldiler; fakat çalışmaları pek başarılı olmadı. 1920'lerde ise Rusya'daki Bolşevik rejiminden kaçan çoğu Tatar kökenli müslümanlar

Kore'ye geldiler ve Güney Kore'de Seul, Pusan ve Taegu'da, Kuzey Kore'de Pyongyang, Siniyju ve Konan gibi şehirlerde "mahall-i İslâmiyye" diye adlandırılan küçük topluluklar meydana getirerek dinî, ticarî ve kültürel faaliyetlere başladılar. Bu dönemde Türkiye'den Abdülhay Kurban Ali ve Muhammed Ayaz İshakî İdilî, Japonya'dan Abdürreşid İbrâhim gibi âlimler Kore'deki İslâmî faaliyetlere öncülük etmişlerdir. Ancak sayılarının 200-250 kadar olduğu tahmin edilen bu müslüman Türkler 1948 yılında ülkenin ikiye bölünmesi ve çıkan siyasî karışıklıklar yüzünden Amerika ve Türkiye'ye göç etmek zorunda kaldılar. Bu dönemde sayılarının azlığı da göz önüne alınınca müslümanların Kore'de İslâmiyet'in yayılması konusunda pek etkili olamadıkları anlaşılmaktadır. Buna karşılık Japonlar'ın baskısıyla Mançurya'ya göç eden 1 milyon civarındaki Koreli'nin orada Rusya'dan gelen önemli sayıda müslüman nüfusla birlikte yaşadığı ve bazılarının İslâmiyet'i benimsemiş olduğu bilinmektedir.

Kore'nin İslâmiyet'le olan ilişkisinin bir başka safhası Kore savaşı sırasında başladı. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin çağrısıyla Türkiye'nin Güney Kore'ye gönderdiği tugayın imamı Abdülgafur Karaismailoğlu ve Zübeyir Koç, bir taraftan Seul'de verdikleri konferanslarla Koreliler'i İslâmiyet hakkında bilgilendirirken bir taraftan da burada bir mes-cid açtılar. Bu çalışmalar sonucunda müslüman olanlardan Abdullah Yu -Do ve Ömer Abdurrahman Jin -Kyu Kim adlı iki Koreli 1955'te Kore İslâm Cemiyeti'ni kurdular. Müslümanların sayısı 1957'de 200'ü aştı. Türk ordu imamlarının başlattığı bu faaliyetler diğer İslâm ülkelerinin ilgisini çekti. 1960'larda Malezya ve Pakistan'dan gelen tebliğciler İslâm'ı yay-

Pusan
Camii
ve İslâm
Merkezi

maya çalıştılar. 1967'de bazı müslüman gruplar Kore İslâm Vakfı adıyla bir müessesese kurdular ve hükümet nezdinde kanunî bir statü kazandılar. Vakıf bünyesi altında pratik ve idarî organizasyon için Kore İslâm Federasyonu kuruldu ve buna bağlı olarak da öğrenciler, kadınlar ve misafir müslümanlar için ayrı alt derneklerle faaliyet göstermeye başladılar. Ayrıca bu kurum, Haziran 1967'den itibaren Kore dilinde ve İngilizce olarak *Korea Islam Herald* adlı bir dergi çıkardı. 1970'ler ise Kore'de İslâm'ın hızla tanınip yayıldığı yıllar oldu. 1976'da Seul'de bir cami yapıldı ve bunun yanına bir İslâm merkezi kuruldu. Ardından Pusan ve Kwangju'da da birer cami inşa edildi. Bu gelişmelere paralel olarak Güney Kore'de müslümanların sayısı 1975'te 5000'e, 1979'da 10.000'e yükseldi; 1994'te ise ülkede beş cami ve 35.000 müslüman bulunuyordu. Kuzey Kore'de müslüman bulunup bulunmadığı konusunda herhangi bir bilgi yoktur.

İslâm Araştırmaları. Kore 1961'de Bağılantısızlar Hareketi içinde yeni bir diplomasi başlattığında özellikle Ortadoğu ve Arap ülkelerinin milletlerarası ekonomik ve politik öneminden dolayı İslâm dünyasıyla ilişkilerine yeni bir yön verdi. Buna bağlı olarak da 1965 yılında Seul'deki Hankuk Üniversitesi'nde Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü'nün açılmasıyla İslâm'a ve Ortadoğu'ya karşı akademik ilgi başladı. Bu üniversitede 1973'te Türkçe ve 1976'da Farsça bölümleri açılarak çalışma alanı daha da genişletildi. Yine 1976'da Myongji, 1983'te Pusan ve 1985'te Kwangchu Choson üniversitelerinde Arap Dili ve Edebiyatı bölümleri açıldı. Seul Millî Üniversitesi ve Sogan Üniversitesi gibi bazı üniversitelerde de İslâm'la ilgili dersler verilmektedir. Kore'de bunların yanında çeşitli kurum ve devlet dairelerine bağlı olarak Ortadoğu ve İslâm araştırma merkezleri açılmıştır. Bunların ilki 1966 yılında faaliyete geçen Seul'deki Institute of Middle East and Africa'dır. 1976'da Hankuk Üniversitesi'ne bağlı Institute of Middle Eastern Affairs ve 1979'da millî düzeyde geniş kapsamlı ilk organizasyon olan Korean Association of Middle East Studies kuruldu; bunlardan ikincinin *The Korean Journal of Middle East Studies* adlı bir de süreli yayını vardır. 1989'da Korean Association of Islamic Studies adıyla sadece İslâmî çalışma yapan bir araştırma merkezi daha açıldı. Bu kurum, birçok yayının yanı sıra *Journal of Korean Association of Islamic Studies* adlı bir de dergiye sahiptir.

BİBLİYOGRAFYA :

- İbn Hurdâzbih, *el-Mesâlik ve'l-memâlik*, s. 70; İbn Rüste, *el-A'lâku'n-nefise*, s. 82-83; Zekeriyâ b. Muhammed el-Kazvîni, *'Acâ'ibü'l-mahlûkât*, Kahire 1957, s. 105; Süleymân et-Tâcir, *Ahbarü's-Şin ve'l-Hind* (nşr. J. Sauvaget), Paris 1948, s. 73; İbrahim Eminoğlu, *Savaşın Gelen Umut Kore'de İslamiyet*, İstanbul 1983; Hee-Soo Lee, *İslâm ve Türk Kültürünün Uzak Doğu'ya Yayılması*, Ankara 1988; a.mlf., "Islam in Korea History, Present Situation and Future Prospect", *Korea Journal of Islamic Culture*, I/1, Seoul 1997, s. 17-48; Azmi Özcan, *Pan-İslamizm: Osmanlı Devleti, Hindistan Müslümanları ve İngiltere (1877-1924)*, Ankara 1997, s. 54-82; Hikmet Feridun Es, "Mehmetçik Uzak Doğu'da", *Hayat Tarih Mecmuası*, II/9, İstanbul 1966, s. 15-21; Joung Yole Rew, "Muslims in Korea: An Economic Analysis", *JIMMA*, III/2 (1981), s. 127-147; a.mlf., "The Present Situation of Islamic and Middle Eastern Studies in Korea", *MESA Bulletin*, sy. 25 (1991), s. 181-183; Jong Wee Kim, "The Muslim Image of Korea in the Early Arabic and Persian Literature", *Annals of Japan Association for Middle East Studies*, sy. 8, Tokyo 1993, s. 373-396; Sohn Joo-Young, "Introduction to Present Situation of Islamic Studies in Korea", *Korea Journal of Islamic Culture*, I/1 (1997), s. 49-84.

CEMİL LEE HEE-SOO

KORFU

Akdeniz'de Adriyatik girişinde Yunanistan'a ait bir ada.

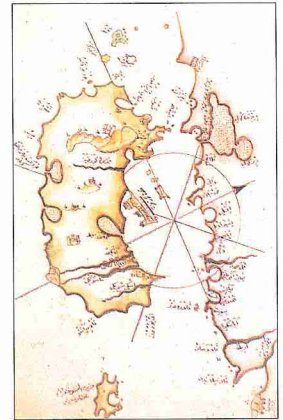
Yunanistan'da İyon adalarını teşkil eden yedi adadan biri olup Epir kıyıları açığında yer alır. En önemli şehri ve aynı zamanda limanı doğu kıyısındaki yarımada üzerindeki bulunan Kerkira'dır. Korfu adı Grekçe "tepeler" anlamına gelen "koryphai"nin İtalyanca şekline dayanır. Adanın Yunanca adı Kerkira olup İtalyanca'da Corfu, Osmanlı kaynaklarında Körfös, Körfüz, Körfez ve Korfa şeklinde geçer.

Korfu'da ilk yerleşme yerinin tarihinin milâttan önce 730'lu yıllara indiği belirtilir. Bağımsız bir liman ve ticaret şehri konumundaki Korfu tarih boyunca Yunan, Roma, Bizans ve Venedik (1386-1797) hâkimiyetinde kaldı. 1122'de Haçlı seferleri için Venedik'ten yola çıkan büyük bir donanma Bizans hâkimiyetindeki Korfu'yu kuşattıysa da alamadı. Buna karşılık 1147'de Otranto'dan gelen bir Norman filosu adayı ele geçirdi. Nihayet Venedik'in yardımıyla Bizans Korfu'yu geri aldı. Bazan Epir, bazan Sicilya (1259), Napoli (1267), hâkimiyetine giren Korfu daha sonra Venedik'e bağlandı (1386). Venedik hâkimiyetinde iken Venedik'in kalbi olarak kabul edilen Kor-

fu, Adriyatik'in girişini kontrol altında tutmaktaydı.

XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde burası hakkında bilgi veren Pîrî Reis eski sahibinin Kârkire adlı bir kadın olduğunu zikretmekte, dağlık, sulak ve güzel bir ada olarak tarif ettiği Korfu'da zeytinyağı üretimi yanında değerli balık dalyanları bulunduğu belirtmektedir. Ona göre adanın kuzey tarafında yer alan ve çevresi 2 mil olan müstahkem kalenin önündeki varoшта 18.000 ev mevcuttu. Osmanlılar'a haraç ödemek istemeyen halk birçok köyü bulunan bu adaya kaçmaktadı. İçine kaldırğaların girebileceği bir limanı olan adanın kıyıya en yakın mesafesi 1,5 mildir. Gemilerden köprü yapmak suretiyle adaya asker çıkarılması mümkün olduğunu belirten Pîrî Reis, vaktiyle Kemal Reis'in bu adayı Venedik'in sağ gözü olarak tarif ettiğini ve onun tavsiyesiyle II. Bayezid'in adaya sefer düzenlediğini, ancak deniz mevsiminin geçmesi sebebiyle bundan vazgeçildiğini belirtmektedir (*Kitâb-ı Bahriye*, II, vr. 165^b-169^a; Firdevsî, s. 55, 75).

Arnavutluk sahillerini ele geçiren Osmanlılar'dan kaçan Arnavutlar'ın Korfu'ya göç etmesi II. Murad'ın isteği üzerine yasaklandı. Türk tüccarları Korfu pazarlarına girerek ticaret yapıyorlardı. Ayrıca burası XVI. yüzyılın başında İspanya'dan İtalya'ya gelen ve Osmanlı topraklarına geçmek isteyen yahudiler için bir ara istasyon vazifesi de görmüştü. Osmanlılar tarafından Korfu'ya yönelik ilk ciddi sefer 1537'de gerçekleşti. Kaynaklarda "sefer-i Pulya ve gazâ-yı Körfös" adıyla zikredilen kuşatma için donanma, Kaptanıderyâ Barbaros Hayreddin Paşa kumandasında ve üçüncü vezir Lutfi Paşa'nın serdarlığında Zilhicce 943'te (Mayıs 1537) denize açıldı. Bizzat Kanûnî Sultan Süleyman'ın emrindeki kara ordusu da İstanbul'dan yola çıktı. Osmanlı kara ve deniz ordusu

Pîrî Reis'in
Kitâb-ı
Bahriyye'sinde
Korfu adası
(Süleymaniye Ktp.,
Ayasofya,
nr. 2612,
vr. 169^a)